

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Skaitmeninimo Reglamentas. Valstybių Narių Pranešimai](#) > [Germany](#)

Skaitmeninimo reglamentas. Valstybių narių pranešimai

Turinį pateikė

Vokietija

Vokietija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie valstybių narių pagal Reglamentą (ES) 2023/2844 pateiktus pranešimus.

1. Nacionaliniai IT portalai ryšiams su teismais ar kitomis institucijomis palaikyti

Pagal 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusį įstatymą dėl elektroninių bylų įvedimo į teismų sistemą ir tolesnio elektroninės teisinės komunikacijos skatinimo (vok. *Gesetz zur Einführung der elektronischen Akte in der Justiz und zur weiteren Förderung des elektronischen Rechtsverkehrs*) (Federalinis oficialusis leidinys (BGBl.), 2017 I, p. 2208) teismai ir prokuratūros nuo 2026 m. sausio 1 d. iš esmės privalo tvarkyti teismų ir kitas bylas tik elektronine forma.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. proceso šalims taip pat leidžiama saugiais perdavimo kanalais vietoj rašytinių dokumentų civilinių bylų teismams pateikti elektroninius dokumentus (Civilinio proceso kodekso (vok. *Zivilprozessordnung*, ZPO) 130a straipsnio 4 dalis); ši nuostata analogiškai taikoma ir kitiems teismams, pateikiant nuorodas į ją kituose teisės aktuose.

Tam tikros proceso šalys taip pat privalo palaikyti saugius perdavimo kanalus, kad teismas galėtų įteikti elektroninius dokumentus (ZPO 173 straipsnis) (visų pirma advokatai, notarai, mokesčių konsultantai, vykdymo pareigūnai, valdžios institucijos ir kt.). Nuo 2022 m. sausio 1 d. advokatai, valdžios institucijos ir juridiniai asmenys pagal viešąją teisę turi pateikti dokumentus civilinių bylų teismams elektroniniu būdu (ZPO 130d straipsnis); ši nuostata analogiškai taikoma ir kitiems teismams, pateikiant nuorodas į ją kituose teisės aktuose. Šiuo tikslu teismai naudojami elektroninio teismo ir administracinio pašto dėžutės (vok. *Elektronisches Gerichts- und Verwaltungspostfach*, EGVP (egvp.justiz.de)) technine infrastruktūra.

Sistema užtikrina elektroniniu būdu perduodamų dokumentų konfidencialumą, autentiškumą, vientisumą ir teisinį veiksmingumą. Teismų sistemoje advokatai, teismai ir kiti teismų sistemos nariai naudojami EGVP, kad veiksmingai keistųsi dokumentais. Administraciniame lygmenyje valdžios institucijos naudojami EGVP, kad saugiai bendrautų tarpusavyje ir su piliečiais. Naudotojams reikalinga speciali elektroninių teisinių ryšių programinė įranga. Prieiga dažnai suteikiama naudojant tapatybės nustatymo ir autentifikavimo elektroninio parašo kortelėmis arba kitus autentifikavimo metodus, įskaitant piliečių e. ID. Taip užtikrinama, kad dokumentus per sistemą galėtų siųsti ir gauti tik įgalioti asmenys.

EGVP, kaip nacionalinis IT portalas, yra modernus ir saugus skaitmeninės komunikacijos teisminių ir administracinių bylų srityje sprendimas. Kadangi EGVP užtikrina saugų, teisiškai privalomą, veiksmingą ir atsekamą dokumentų perdavimą, jis yra labai svarbi priemonė įvairiems Vokietijos teismų sistemos ir administravimo subjektams.

Kaip saugūs ryšių su teismais perdavimo kanalai sukurti šie IT portalai:

- Speciali advokatų elektroninio pašto dėžutė (vok. *besonderes elektronisches Anwaltspostfach*, beA ([bea-](#)

brak.de). Ja gali naudotis fiziniai asmenys ir profesinė praktika besiverčiančios bendrovės, įtrauktos į Vokietijos federalinės advokatūros centrinį registrą (vok. *Bundesrechtsanwaltskammer*, BRAK) (Federalinio advokatų kodekso (vok. *Bundesrechtsanwaltsordnung*, BRAO) 31a ir b straipsniai).

- Speciali notarų elektroninio pašto dėžutė (vok. *besonderes elektronisches Notarpostfach*, beN (bnotk.de)). Ja gali naudotis fiziniai asmenys, įtraukti į Vokietijos federalinių notarų rūmų (*Bundesnotarkammer*, BNotK) registrą kaip notarai. Ji taip pat gali būti sukurta pavaduojantiems notarams, notarams stažuotojams, BNotK, notarų rūmams ir kitoms notarinėms organizacijoms (Federalinio notarų kodekso (vok. *Bundesnotarordnung*, BNotO) 78n straipsnis).
- Speciali mokesčių konsultantų elektroninio pašto dėžutė (vok. *besonderes elektronisches Steuerberaterpostfach*, beSt (steuerberaterplattform-bstbk.de)). Ja gali naudotis mokesčių konsultantai ir mokesčių agentai, paskirti pagal Mokesčių konsultacijų įstatymo (vok. *Steuerberatungsgesetz*, StBerG) 32 straipsnio 2 dalies antrą sakinį. Joje taip pat gali dalyvauti mokesčių konsultantų ir profesinės praktikos bendrovių rūmai, paskirti pagal StBerG 32 straipsnio 3 dalį (StBerG 86d ir e straipsniai).
- Speciali valdžios institucijų elektroninio pašto dėžutė (vok. *besonderes elektronisches Behördenpostfach*, beBPo). Ja gali naudotis tik viešosios valdžios institucijos ir juridiniai asmenys pagal viešąją teisę.
- Speciali piliečiams ir organizacijoms skirta elektroninio pašto dėžutė (vok. *besonderes elektronisches Bürger- und Organisationenpostfach*, eBO). Yra keletas eBO, už kurias imamas mokestis; paslaugų teikėjų apžvalgą galima rasti adresu egvp.justiz.de. Naudotojų tapatybė nustatoma pagal e. ID, kvalifikuotus elektroninius spaudus, notaro patvirtintą pavadinimo ir adreso deklaraciją, o kai asmuo yra valstybės paskirtas ar prisiekęs teikti vertimo žodžiu ar raštu paslaugas arba eiti teismo antstolio pareigas – pagal Potvarkio dėl elektroninių teisinių ryšių (vok. *Elektronischer-Rechtsverkehr-Verordnung*, ERVV) 11 straipsnio 2 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytos viešosios įstaigos pateiktą paskyrimo patvirtinimą.
- OZG (Internetinės prieigos įstatymas (vok. *Onlinezugangsgesetz*)) naudotojo paskyros (mein-justizpostfach.bund.de) e. pašto dėžutė ir pristatymo paslauga, kuria visi piliečiai gali nemokamai naudotis per „BundID“ („FederalID“, id.bund.de).
- De-Mail paskyros pašto dėžutė ir pristatymo paslauga, jei siunčiant pranešimą siuntėjas yra saugiai prisijungęs, kaip apibrėžta De-Mail įstatymo (vok. *De-Mail-Gesetz*) 4 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje, ir šis saugus prisijungimas patvirtintas pagal De-Mail įstatymo (<https://www.bmi.bund.de/DE/themen/moderne-verwaltung/e-government/de-mail/de-mail-node.html>) 5 straipsnio 5 dalį.

Išskyrus siuntėjo patvirtintą De-Mail, visi saugūs perdavimo kanalai grindžiami EGVP infrastruktūra.

Išsamią informaciją apie saugius perdavimo kanalus per beBPo, eBO ir OZG naudotojo paskyros e. pašto dėžutę ir pristatymo paslaugą, taip pat bendrąsias technines elektroninių teisinių ryšių sąlygas galima rasti ERVV.

2. Nacionalinė teisė dėl vaizdo konferencijų naudojimo civilinėse ir komercinėse bylose

Pagal Civilinio proceso kodekso (ZPO) 128a straipsnio 1 dalį teismas, gavęs prašymą arba savo iniciatyva, gali leisti bylos šalims, jų įgaliotiesiems atstovams ir jų patarėjams likti kitoje vietoje vykstant žodiniam bylos nagrinėjimui ir iš ten atlikti procesinius veiksmus; posėdis tuo pačiu metu transliuojamas garso ir vaizdo priemonėmis į šią vietą ir į teismo salę. Teismas taip pat gali nurodyti surengti vaizdo posėdį prieš bylos šalių valią. Vaizdo posėdis nėra neoficiali priemonė, kurios imamasi siekiant vadovauti proceso eigai, bet priklauso nuo teismo sprendimo, priimto remiantis profesionaliu teismo sprendimu. Šį sprendimą galima pakeisti bet kuriuo metu. Jeigu teismas neturi reikiamos techninės įrangos, prašymas dažnai gali būti atmestas. Sprendimas atmesti prašymą surengti vaizdo posėdį turi būti pagrįstas.

Be to, teismas gali leisti liudytojui, ekspertui ar bylos šaliai pasilikti kitoje vietoje apklausos metu pagal ZPO 128a straipsnio 2 dalį tik gavęs prašymą.

Vaizdo posėdžiams taikomos tos pačios procedūrinės taisyklės, kaip ir teismo posėdžiams, kuriuose dalyvaujama asmeniškai. Visos procesinės teisės gali būti įgyvendinamos ta pačia tvarka. Vaizdo posėdis neturi poveikio teisei būti atstovaujama advokato. Daugumoje teismų sistemoje naudojamų vaizdo konferencijų sistemų yra posėdžių salės, kuriose klientas gali konfidencialiai konsultuotis su advokatu.

Teismas turi užtikrinti, kad visuomenė galėtų patekti į teismo salę ir dalyvauti teismo posėdyje; todėl teismo posėdis turi vykti teismo posėdžių salėje taip, kad visuomenė galėtų stebėti procesą. Pirmininkaujantis teisėjas

turi dalyvauti teismo posėdžių salėje. Kiti teismo nariai gali dalyvauti naudodamiesi vaizdo konferencijų technologija, jei tam yra svarbių priežasčių.

Bylos šalių, dalyvaujančių naudojant vaizdo konferencijų technologiją, tapatybė turi būti nustatoma taip pat patikimai, kaip tai daroma pagal taisykles, taikomas teismo posėdžiams, kuriuose dalyvaujama asmeniškai. Oficialios bylos šalių ir jų advokatų ar kitų proceso dalyvių, pavyzdžiui, liudytojų, tapatybės nustatymo procedūros netaikomos. Todėl atskirose bylose taikomus tapatybės nustatymo reikalavimus teismas nustato savo nuožiūra. Kadangi šaukimas į teismą, kuriame pateikiama informacija apie priėgą, siunčiamas tik atitinkamiems proceso dalyviams, papildomai įrodyti tapatybę dažnai nereikia. Be to, bylos šalys dažnai atvyksta kartu su savo advokatu, kurio tapatybė teismui dažnai žinoma. Retais atvejais, kai kyla abejonių dėl proceso dalyvio tapatybės, jas galima išsklaidyti, pavyzdžiui, prašant to asmens pateikti tapatybės įrodymą.

Patikrinti įrodymus per oficialią įrodymų pateikimo procedūrą (vok. *Strengbeweisverfahren*) vaizdo posėdžio metu nėra įmanoma.

Įrašinėti teismo posėdį nėra numatyta. Todėl kalbos konvertavimo į tekstą programinė įranga nenaudojama. Tačiau pagal ZPO 159 straipsnį teismo posėdis ir visi surinkti įrodymai turi būti registruojami. Gali būti padarytas preliminarus įrašo turinio garso įrašas (ZPO 160a straipsnis). Proceso šalims ir tretiesiems asmenims draudžiama įrašinėti teismo posėdį.

Šeimos bylų nagrinėjimo atveju nuostatas dėl vaizdo posėdžių galima rasti įstatymo dėl proceso šeimos bylose ir ne ginčo teisenos bylose (vok. *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG) 30 ir 32 straipsniuose.

Vaizdo konferencijas taip pat galima rengti nemokumo ir restruktūrizavimo bylose, pavyzdžiui, kreditorių susirinkime nagrinėjant ir nustatant reikalavimus arba susirinkime aptariant restruktūrizavimo planą ir dėl jo balsuojant. Tai leidžiama pagal Nemokumo kodekso (vok. *Insolvenzordnung*, InsO) 4 straipsnį ir Bendrovių stabilizavimo ir restruktūrizavimo įstatymo (vok. *Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetzes*, StaRUG) 38 straipsnį, kuriuose daroma nuoroda į atitinkamas ZPO nuostatas.

Visi Vokietijos teismai ir kitos teisminės institucijos gali naudotis vaizdo konferencijų infrastruktūra, nors šios infrastruktūros mastas įvairiuose regionuose ir teisminėse institucijose skiriasi. Federalinė vyriausybė yra atsakinga tik už aparatinės ir programinės įrangos įrengimą federaliniuose teismuose. Visi kiti teismai, t. y. didžioji dauguma Vokietijos teismų, yra federalinių žemių atsakomybė. Teikiamos informacijos apimtis įvairiuose teismuose labai skiriasi, tačiau paprastai ji apima informaciją, kurią tikimasi gauti. Pastaraisiais metais dalyvių informacijos poreikis apskritai sumažėjo, nes vis dažniau naudojamos vaizdo konferencijomis.

Dėl regioninės atsakomybės už teismų administravimą sistemos Vokietijos teismų sistemoje naudojama daug įvairių vaizdo konferencijų platformų, pradedant „Jitsi“, „Big Blue Button“, „Skype for Business“, „Pexip“ ir „Nextcloud Talk“ siūlomais sprendimais vietoje ir baigiant debesijos paslaugomis, pavyzdžiui, „Cisco Webex“ ir „Microsoft Teams“. Nors visos naudojamos vaizdo konferencijų sistemos sukurtos taip, kad būtų plačiai palaikomi asmeniniai kompiuteriai ir mobilieji įrenginiai, kartais kyla suderinamumo problemų.

Vaizdo posėdžių atveju vertimas žodžiu išlieka problema. Dauguma vaizdo konferencijų paslaugų, kuriomis naudojasi Vokietijos teismų sistema, neapima antro garso kanalo, kuris yra būtinas, kad sinchroniškai verčiantis vertėjas galėtų prisijungti internetu. Todėl daugeliu atvejų proceso dalyviai, kuriems reikalingas vertėjas žodžiu, negali dalyvauti posėdyje nuotoliniu būdu.

3. Nacionalinė teisė dėl vaizdo konferencijų technologijos naudojimo baudžiamosiose bylose

1. Vaizdo konferencijų technologijos naudojimo taisyklės pagal Baudžiamojo proceso kodeksą (vok. *Strafprozessordnung*, StPO)

Vokietijos baudžiamojo proceso teisėje nustatyta, kokiose procesinėse situacijose ir kokiomis sąlygomis leidžiama surengti apklausą ar posėdį per (prireikus, tarpvalstybines) vaizdo konferencijas, kad Vokietijos valdžios institucijoms būtų lengviau vykdyti vidaus baudžiamąjį procesą.

Be pagrindinio teismo posėdžio paprastai apklausą galima surengti naudojant vaizdo konferencijų technologiją (StPO 58b straipsnis dėl liudytojų apklausos ir 136 straipsnio 5 dalis ir 163a straipsnio 4 dalies antras sakiny, abu kartu su StPO 58b straipsniu, kai apklausiami kaltinamieji). Vaizdo konferencijų technologija gali būti naudojama tik išimtiniais atvejais, kai liudytojus apklausia teisėjai (StPO 168e straipsnis).

Pirmiau nurodytų nuostatų formuluotė yra tokia:

- StPO 58b straipsnis „Apklausa naudojant garso ir vaizdo priemones“:

Liudytojas gali būti apklausiamas ne pagrindiniame teismo posėdyje taip, kad liudytojas būtų kitoje vietoje nei apklausą atliekantis asmuo, o apklausa garso ir vaizdo priemonėmis tuo pačiu metu transliuojama liudytojo buvimo vietoje ir į salėje, kurioje vykdoma apklausa.

- StPO 168e straipsnis „Atskira liudytojų apklausa“:

Jeigu kyla neišvengiamas pavojus, kad liudytojo gerovei gali būti padaryta didelė žala, jei jis bus apklaustas dalyvaujant asmenims, turintiems teisę dalyvauti, ir jeigu šio pavojaus negalima išvengti koku nors kitu būdu, teisėjas turėtų apklausti liudytoją atskirai nuo asmenų, turinčių teisę dalyvauti. Tuo pačiu metu apklausa garso ir vaizdo priemonėmis transliuojama asmenims, turintiems teisę dalyvauti. Kitu atveju tai nedaro poveikio asmenų, turinčių teisę dalyvauti, teisėms. Atitinkamai taikomi 58a ir 241a straipsniai. Pirmame sakinyje nurodytas sprendimas negali būti užginčytas.

Atliekant sulaikymo peržiūrą žodinio proceso tvarka, žodinis bylos nagrinėjimas gali būti rengiamas naudojant vaizdo konferencijų technologiją, jei kaltinamasis atsisakė teisės dalyvauti asmeniškai arba jeigu dėl to, kad kaltinamasis yra toli ar dėl jo ligos, arba dėl kitų neįveikiamų kliūčių jo negalima atvesdinti į teismą. StPO 118a straipsnio 2 dalis suformuluota taip:

- StPO 118a straipsnio 2 dalis „Sulaikymo peržiūra žodinio proceso tvarka“:

Kaltinamasis turi būti atvesdintas į teismą, išskyrus atvejus, kai jis atsisakė teisės dalyvauti posėdyje arba jeigu kaltinamojo toli ar liga ar kitos neįveikiamos kliūtys trukdo jam atvykti į teismo posėdį. Teismas gali nurodyti, kad, laikantis pirmojo sakinio sąlygų, žodinis bylos nagrinėjimas vyktų taip, kad kaltinamasis būtų kitoje vietoje nei teismas, ir tuo pačiu metu garso ir vaizdo priemonėmis jis būtų transliuojamas kaltinamojo buvimo vietoje ir teismo salėje. Jeigu kaltinamasis nedalyvauja žodiniame bylos nagrinėjime ir jei nesilaikoma antrame sakinyje nurodytos procedūros, gynėjas per posėdį turi užtikrinti kaltinamojo teises.

Kaltinamasis negali dalyvauti pagrindiniame teismo posėdyje naudojant garso ir vaizdo ryšį. Įstatymu dėl tolesnės teisminių institucijų skaitmenizacijos (vok. *Gesetz zur weiteren Digitalisierung der Justiz*) Vokietija ketina suteikti galimybę, pateikus prašymą, dalyvauti pagrindiniame kasacinio skundo baudžiamosiose bylose (vok. *Revision*) posėdyje naudojant vaizdo konferencijų technologiją. Tačiau ši galimybė taikoma tik pagrindiniam tokių apeliacinių skundų nagrinėjimui, kurio metu aptariamai tik teisės klausimai, todėl asmeninis įspūdis nėra svarbus.

Tačiau pagal galiojančią teisę jau leidžiama apklausti liudytojus per pagrindinį posėdį naudojant vaizdo konferencijų technologiją, jei priešingu atveju kiltų neišvengiamas pavojus, kad liudytojo gerovei bus padaryta didelė žala, jei dėl ligos, negalios ar kitų neįveikiamų kliūčių liudytojas negali dalyvauti pagrindiniame teismo posėdyje gana ilgą ar neapibrėžtą laikotarpį arba jeigu negalima pagrįstai tikėtis, kad liudytojas dalyvaus pagrindiniame posėdyje dėl didelio atstumo, atsižvelgiant į jo parodymų svarbą. Tai matyti iš StPO 247a straipsnio:

- 247a straipsnis „Įsakymas dėl liudytojų apklausos garso ir vaizdo priemonėmis“

1) Jeigu kyla neišvengiamas pavojus, kad liudytojo, kuris turi būti apklaustas pagrindiniame posėdyje dalyvaujančių asmenų akivaizdoje, gerovei gali būti padaryta didelė žala, teismas gali nurodyti, kad liudytojas apklausos metu liktų kitoje vietoje; tokia nutartis taip pat yra priimtina 251 straipsnio 2 dalies sąlygomis, jei tai būtina siekiant nustatyti tiesą. Sprendimas negali būti užginčytas. Teismo salėje vienu metu turi būti transliuojamas duodamų parodymų garsas ir vaizdas. Parodymai turėtų būti įrašomi, jei nuogaustaujama, kad liudytojas negalės būti apklaustas per būsimą pagrindinį posėdį, o įrašas yra būtinas tiesai nustatyti. Atitinkamai taikoma 58a straipsnio 2 dalis.

2) Teismas gali nurodyti, kad eksperto apklausa būtų atliekama taip, kad ekspertas būtų kitoje vietoje nei

teismas, o apklausa garso ir vaizdo priemonėmis būtų tuo pačiu metu transliuojama eksperto buvimo vietoje ir teismo salėje. Tai netaikoma 246a straipsnyje nurodytais atvejais. Pirmame sakinyje nurodytas sprendimas negali būti užginčytas.

Vykdomo procese galima išklausti nuteistą ir ekspertą naudojant vaizdo konferencijų technologiją:

- 463e straipsnis „Žodinis bylos nagrinėjimas naudojant garso ir vaizdo priemones“:

1) Jeigu prieš priimant vieną iš teismo sprendimų pagal šios dalies nuostatas nuteistajam surengiamas žodinis bylos nagrinėjimas, teismas gali nustatyti, kad per žodinį bylos nagrinėjimą jis lieka kitoje vietoje nei teismas ir kad tuo pačiu metu teismo posėdis garso ir vaizdo priemonėmis transliuojamas nuteistojo buvimo vietoje ir į teismo salę. Teismas turėtų nurodyti naudoti garso ir vaizdo priemones tik su sąlyga, kad žodinio bylos nagrinėjimo metu nuteistasis bus jo advokato biure. Pirmasis sakinyje netaikomas, jei nuteistajam paskirta laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė, paskirtas gydymas psichiatrinėje klinikoje arba numatyta taikyti prevencinį sulaikymą.

2) Jeigu teismo paskirtas ekspertas išklausomas prieš priimant vieną iš teismo sprendimų pagal šios dalies nuostatas, atitinkamai taikomi 1 dalies pirmas ir trečias sakiniai.

2. Taisyklės dėl vaizdo konferencijų technologijų naudojimo siekiant palengvinti užsienio teismo procesus vykstant teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose

Konkrečios taisyklės dėl tarpvalstybinio vaizdo konferencijų technologijų naudojimo baudžiamosiose bylose šiuo metu Vokietijos teisėje numatytos tik bylos nagrinėjimo atveju. Tai, viena vertus, nuostatos, kuriomis įgyvendinama Direktyva 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (toliau – ETO direktyva), įtvirtintos Tarptautinės savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose įstatymo (vok. *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen*, IRG) 91a–91j straipsniuose ir, kita vertus, 61c straipsnis savitarpio pagalbos atveju, kai nėra sutarties. Jei šios specialios taisyklės netaikomos, bendras leidimas teikti pagalbą, numatytas IRG 59 straipsnio 3 dalyje, iš esmės gali būti teisinis pagrindas naudoti vaizdo konferencijų technologiją tarpvalstybinio mastu. Pagal šią nuostatą apklausa arba posėdis gali būti rengiami naudojant garso ir vaizdo priemones, jei tai įmanoma pagal Vokietijos proceso teisę (žr. 1 punktą).

Kalbant apie liudytojų ir ekspertų apklausą garso ir vaizdo priemonėmis, IRG 61c straipsnyje yra speciali nuostata, pagal kurią jiems negali būti priskiriamos jokios išlaidos ar administracinės priemonės, jei jie nepakviečiami į tokį posėdį. Todėl šaukime į teismą neturi būti grasinama taikyti prievartos priemonės, jeigu asmuo neatvyktų į teismą. IRG 61c straipsnis kaltinamajam netaikomas. Tačiau kaltinamasis gali pasinaudoti teisių gynimo priemone dėl grasinimo taikyti prievartos priemonės, t. y. prašyti priimti teismo sprendimą tuo atveju, kai prokuroras įteikia šaukimą, arba pateikti skundą dėl šaukimo į teismą. Pagal planuojamą IRG reformą ši speciali taisyklė, skirta liudytojams ir ekspertams, turi būti panaikinta.

Direktyvos dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (ETO; 2014/41/ES) 24 straipsnio 1 dalimi leidžiama, kad liudytojus ir ekspertus (pirmas sakinyje), taip pat įtariamuosius ar kaltinamuosius (antrasis sakinyje) apklaustų valstybės narės, kurioje jie yra, valdžios institucijos vaizdo konferencijos būdu tyrimo ar baudžiamojo proceso tikslais kitoje valstybėje narėje.

Tačiau pagal ETO direktyvos 24 straipsnio 2 dalį tokį ETO gali būti atsisakyta vykdyti, jeigu įtariamasis arba kaltinamasis nesutinka. Vokietijoje IRG 91c straipsnio 1 dalyje nustatyta sąlyga, kad tam, kad vaizdo posėdį būtų leidžiama surengti, suinteresuotasis asmuo turi duoti dėl jo sutikimą, neatsižvelgiant į jo vaidmenį procese. Tai reiškia, kad visada turi būti atsisakoma rengti tokį posėdį, jei nėra gautas (kaltinamųjų, liudytojų ir ekspertų) sutikimas. Vykdam planuojamą IRG reformą, ši nuostata turėtų būti taikoma tik kaltinamiesiems.

IRG 91h straipsnio 3 dalyje dėl teismo posėdžio eigos nustatyta:

Posėdžiai garso ir vaizdo priemonėmis pagal 61c straipsnį rengiami vadovaujant kompetentingai įstaigai ir remiantis prašančiojoje valstybėje narėje taikytina teise. Kompetentinga Vokietijos įstaiga dalyvauja teismo posėdyje, nustato apklausiamo asmens tapatybę ir užtikrina, kad būtų laikomasi pagrindinių Vokietijos teisės sistemos principų. Teismo posėdžio pradžioje kaltinamiesiems turi būti pranešta apie jų teises pagal prašančiosios valstybės narės teisę ir pagal Vokietijos proceso teisę. Liudytojams ir ekspertams turi būti nurodyta, kokias teises atsisakyti duoti parodymus ar informaciją jie turi pagal prašančiosios valstybės narės

teisę ir pagal Vokietijos proceso teisę.

4. Mokesčiai už procedūras civilinėse ir komercinėse bylose

i) Europos mokėjimo įsakymo procedūros reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 1896/2006)

Pagal Europos mokėjimo įsakymo procedūrą turėjo būti pateikta informacija apie dokumentų įteikimo išlaidas (Reglamento Nr. 1896/2006 28 straipsnio a punktas). Informacija e. teisingumo portale (https://e-justice.europa.eu/topics/money-monetary-claims/court-fees-concerning-european-payment-order-procedure/de_lt?GERMANY=&member=1) yra teisinga.

Peržiūra pagal ZPO 1092 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 1896/2006 20 straipsnį:

už prašymą atlikti peržiūrą pagal ZPO 1092 straipsnį nereikia mokėti jokio atskiro žyminio mokesčio.

Reglamento (EB) Nr. 1896/2006 21 straipsnio 2 dalis:

dėl prašymo paskelbti vykdytiną užsienio mokėjimo įsakymą nereikia mokėti jokio atskiro žyminio mokesčio.

ii) Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 861/2007)

Teismo mokesčiai vykdant Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą yra nustatyti Teismo išlaidų įstatyme (vok. *Gerichtskostengesetz*, GKG). Mokesčio dydis nustatomas pagal ginčijamą sumą, kuri paprastai sutampa su ieškinio verte. Tikslūs mokesčiai nustatyti prie Teismo išlaidų įstatymo pridėtame mokesčių sąrašė (vok. *Kostenverzeichnis*, KV GKG). KV GKG 1210 punkte numatytas 3,0 dydžio mokestis už procesą apylinkės teisme (vok. *Amtsgericht*). Jei procedūra nutraukiama anksčiau laiko, mokesčio dydis sumažinamas iki 1,0 (KV GKG 1211 punktas).

iii) Teisinės pagalbos direktyva (Direktyva 2003/8/EB)

Kiek tai susiję su Teisinės pagalbos direktyva (2003/8/EB), e. teisingumo portale pateikta išsami informacija yra teisinga (https://e-justice.europa.eu/topics/taking-legal-action/legal-aid/de_lt, 12 klausimas). Direktyva taip pat taikoma ikiteisminėms konsultacijoms (direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktas).

iv) Sutuoktinių turto teisinio režimo reglamentas / Registruotų partnerysčių turtinių pasekmių reglamentas (reglamentai (ES) 2016/1103 ir (ES) 2016/1104), reglamentas „Briuselis IIb“ (Reglamentas (ES) 2019/1111), Išlaikymo prievolių reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 4/2009), Apsaugos priemonių reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 606/2013)

Taikant procedūras pagal reglamentus 2016/1103 (Sutuoktinių turto teisinio režimo reglamentas), 2016/1104 (Registruotų partnerysčių turtinių pasekmių reglamentas), 2019/1111 (reglamentas „Briuselis IIb“), Nr. 4/2009 (Išlaikymo prievolių reglamentas) ir Nr. 606/2013 (Apsaugos priemonių reglamentas), veiksmai, už kuriuos mokamas mokestis, nustatyti įstatymo dėl žyminio mokesčio šeimos bylose (FamGKG) 1 priede ir iš dalies įstatyme dėl teismo ir notaro mokesčių (GNotKG) (notarinių procedūrų ir procedūrų, nesusijusių su šeimos bylomis, pvz., susijusių su dokumento autentiškumu).

Procedūros pagal Reglamentą 2016/1103 ir Reglamentą 2016/1104 (Sutuoktinių turto teisinio režimo reglamentas / Registruotų partnerysčių turtinių pasekmių reglamentas), siejamus su Tarptautinių bylų dėl sutuoktinių turto įstatymu (IntGüRVG):

Kalbant apie prašymo išduoti pažymą pagal IntGüRVG 27 straipsnį procedūrą, nustatytas 17 eurų mokestis (mokesčių sąrašo, pridėdama prie įstatymo dėl žyminio mokesčio šeimos bylose (KV FamGKG), 1711 punktas, mokesčių sąrašo, pridėdama prie įstatymo dėl teismo ir notaro mokesčių (KV GNotKG), 23808 punktas). Mokestis už IntGüRVG 31 straipsnyje numatytą procedūrą, susijusią su dokumento autentiškumu, pagal KV GNotKG 15215 punktą yra 60 eurų. Už prašymo paskelbti notarinį dokumentą vykdytinu procedūrą pagal IntGüRVG 4 straipsnio 4 dalį taikomas 264 eurų mokestis (KV GNotKG 23806 punktas).

Procedūros pagal Reglamentą 2019/1111 (reglamentas „Briuselis IIb“), siejamą su Tarptautiniu šeimos teisės proceso įstatymu (IntFamRVG):

Mokesčius už procedūras pagal Reglamentą 2019/1111, siejamą su IntFamRVG, galima rasti KV FamGKG 1710 punkte ir paskesniuose punktuose. Be šių mokesčių, dokumentų įteikimo išlaidos taip pat gali būti patirtos pagal KV FamGKG 2002 punktą.

Procedūros pagal Reglamentą (EB) Nr. 4/2009 (Išlaikymo prievolių reglamentas), siejamą su Išlaikymo užsienyje įstatymu (AUG):

Už prašymo išduoti pažymą pagal AUG 71 straipsnio 1 dalį procedūrą taikomas 17 eurų mokestis pagal KV FamGKG 1711 punktą ir KV GNotKG 23808 punktą. Už procedūras, susijusias su prašymu nustatyti vykdytiną turinį remiantis AUG 34 straipsnio 1 dalimi, pagal KV FamGKG 1713 punktą taikomas 66 eurų mokestis. Už prašymo paskelbti notarinį dokumentą vykdytinu procedūrą pagal AUG 35 straipsnio 3 dalį taikomas 264 eurų mokestis (KV GNotKG 23806 punktas).

Procedūros pagal Reglamentą (ES) Nr. 606/2013 (Apsaugos priemonių reglamentas), siejamą su Europos apsaugos priemonių įstatymu (EUGewSchVG):

Mokesčiai už procedūras pagal Reglamentą (ES) Nr. 606/2013, siejamą su EUGewSchVG, nustatyti KV FamGKG 1320 punkte ir paskesniuose punktuose. Apskritai už procedūrą imamas 2,0 dydžio mokesčio tarifas, kuris pagal KV FamGKG 1321 punktą gali būti sumažintas iki 0,5, jei procedūra nutraukiama visa apimtimi. Proceso vertė, reikalinga mokesčiui apskaičiuoti, nustatoma pagal FamGKG 49 straipsnį.

Dėl prašymo išduoti pažymą pagal EUGewSchVG 14 straipsnį procedūros nustatytas 17 eurų mokestis (KV FamGKG 1711 punktas).

v) Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 655/2014)

Žyminis mokestis:

Žyminiai mokesčiai, kuriuos taiko teismai, dalyvaujantys tvarkant arba vykdant sąskaitos blokavimo įsakymą pagal Reglamentą (ES) Nr. 655/2014, nustatyti GKG ir FamGKG. Su minėtais įstatymais galima nemokamai susipažinti adresu http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gkg_2004/gesamt.pdf ir <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/famgkg/gesamt.pdf>.

Procedūrose pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 5 straipsnio a punktą:

Mokesčio dydis kiekvienu atveju nustatomas remiantis ginčijama suma ir atitinkamu mokesčio dydžiu, taikant GKG 34 straipsnyje ir FamGKG 28 straipsnyje nustatytą apskaičiavimo metodą.

a) Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūrai, vykdomai vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 655/2014 5 straipsnio a punktu, pagal KV GKG 1410 punktą paprastai taikomas 1,5 dydžio mokesčio tarifas. Tam tikrais atvejais, kai teismo darbo krūvis yra mažesnis, taikomas sumažintas 1,0 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 1411 punktas). Jeigu įsakymas išduodamas pagal ZPO 91a straipsnį arba 269 straipsnio 3 dalies trečią sakinį, paprastai taikomas didesnio 3,0 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 1412 punktas).

Procedūros žyminis mokestis taip pat taikomas skolininkui pateikiant prašymus dėl teisių gynimo priemonių pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 33 straipsnį, kai siekiama atšaukti arba pakeisti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą. Kai dokumentai įteikiami pasirašytinai, įteikiamas registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu arba teismo darbuotojai tvarko duomenis, už kiekvieną įteikimo veiksmą imamas fiksuotas 3,50 eurų mokestis, jeigu tame pačiame proceso etape dokumentai įteikiami daugiau nei 10 kartų arba dokumentų įteikimą inicijuoja kreditorius (prie Teismo antstolių mokesčių įstatymo pridedamo mokesčių sąrašo (KV GvKostG) 9002 punktas).

Apeliaciniame procese taikomas 1,5 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 1430 punktas). Jei visa procedūra nutraukiama atsiėmus skundą, mokesčio tarifas sumažinamas iki 1,0 (KV GKG 1431 punktas).

leškinio vertė kiekvienu atveju nustatoma teismo nuožiūra (GKG 53 straipsnis, siejamas su ZPO 3 straipsniu).

Mokestis taikomas, kai tik teismui pateikiamas prašymas išduoti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą arba apeliacinis skundas (GKG 6 straipsnis).

b) Kai apylinkės teismas pirmąją instanciją priima sprendimą kaip šeimos bylų teismas, pagal KV FamGKG 1420 punktą paprastai taikomas 1,5 dydžio mokesčio tarifas. Jei visa procedūra baigiama nepriėmus galutinio sprendimo, mokesčio tarifas sumažinamas iki 0,5 (KV FamGKG 1421 punktas).

Procedūros mokestis taip pat taikomas skolininkui pateikiant prašymus dėl teisių gynimo priemonių pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 33 straipsnį, kai siekiama atšaukti arba pakeisti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą. Kai dokumentai įteikiami pasirašytinai, įteikiamas registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu arba teismo darbuotojas tvarko duomenis, už kiekvieną įteikimo veiksmą imamas fiksuotas 3,50 eurų mokestis, jeigu tame pačiame proceso etape dokumentai įteikiami daugiau nei 10 kartų arba dokumentų įteikimą inicijuoja kreditorius (KV FamGKG 2002 punktas).

Apskundimo procedūroje taikomas 2,0 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 1422 punktas). Jeigu visa procedūra nutraukiama atsiėmus apeliacinį skundą, kol teismas negauna pareiškimo dėl apeliacinio skundo pagrindų, mokesčio tarifas sumažinamas iki 0,5 (KV FamGKG 1423 punktas). Kitais atvejais, kai procedūra nutraukiama nepriėmus galutinio sprendimo, mokesčio tarifas yra 1,0 (KV FamGKG 1424 punktas).

Reikalavimo vertė kiekvienu atveju nustatoma remiantis teisingumo principu (FamGKG 42 straipsnio 1 dalis).

Mokestis taikomas, kai tik priimamas besąlygiškas sprendimas dėl išlaidų arba procedūra nutraukiama kitu būdu (FamGKG 11 straipsnis).

c) Kai sprendimą pirmąją instanciją priima darbo bylų teismas (*Arbeitsgericht*), procedūrai paprastai taikomas 0,4 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 8310 punktas). Jeigu įsakymas išduodamas pagal ZPO 91a straipsnį arba 269 straipsnio 3 dalies trečiąją sakinį, paprastai taikomas didesnis 2,0 mokesčio tarifas (KV GKG 8311 punktas).

Procedūros mokestis taip pat taikomas skolininkui pateikiant prašymus dėl teisių gynimo priemonių pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 33 straipsnį, kai siekiama atšaukti arba pakeisti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą. Kai dokumentai įteikiami pasirašytinai, įteikiamas registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu arba teismo darbuotojas tvarko duomenis, už kiekvieną įteikimo veiksmą imamas fiksuotas 3,50 eurų mokestis, jeigu tame pačiame proceso etape dokumentai įteikiami daugiau nei 10 kartų arba dokumentų įteikimą inicijuoja kreditorius (KV GKG 9002 punktas).

Apeliaciniame procese taikomas 1,2 dydžio mokesčio tarifas (KV GKG 8330 punktas). Jei visa procedūra nutraukiama atsiėmus skundą, mokesčio tarifas sumažinamas iki 0,8 (KV GKG 8331 punktas).

leškinio vertė kiekvienu atveju nustatoma teismo nuožiūra (GKG 53 straipsnis, siejamas su ZPO 3 straipsniu).

Mokestis taikomas, kai tik priimamas besąlygiškas sprendimas dėl išlaidų arba procedūra nutraukiama kitu būdu (FamGKG 9 straipsnis).

Vykdamas procedūras pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 5 straipsnio b punktą ir visas procedūras, susijusias su prašymais apriboti arba nutraukti sąskaitos blokavimo įsakymo vykdymą:

Už sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūrą, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 655/2014 5 straipsnio b punkte, imamas 22 eurų mokestis (KV GKG 2111 punktas). Jeigu procedūros metu pateikiamas prašymas siekiant gauti informacijos apie sąskaitą, mokestis padidinamas iki 37 eurų (KV GKG 2112 punktas).

Procedūros mokestis taip pat taikomas skolininkui pateikiant prašymus dėl teisių gynimo priemonių pagal Reglamento (ES) Nr. 655/2014 33 straipsnį, kai siekiama atšaukti arba pakeisti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą.

Už prašymus nutraukti arba apriboti vykdymą taikomas 33 eurų mokestis (KV GKG 2119 punktas).

Už apeliacinius skundus, kurie atmetami, imamas 33 eurų mokestis (KV GKG 2121 punktas). Jeigu apeliacinis skundas atmetamas tik iš dalies, teismas, remdamasis teisingumo sumetimais, gali perpus sumažinti mokestį arba nuspręsti jo neskirti.

Mokestis turi būti sumokėtas, kai tik pateikiamas prašymas išduoti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą, nutraukti ar apriboti vykdymą arba teismui paduodamas apeliacinis skundas (GKG 6 straipsnis).

Dokumentų įteikimo išlaidos:

Teismo antstolių, dalyvaujančių tvarkant arba vykdant sąskaitos blokavimo įsakymą pagal Reglamentą (ES) Nr. 655/2014, taikomi mokesčiai nustatyti Teismo antstolių mokesčių įstatyme (GvKostG). Su pirmiau nurodytu teisės aktu galima nemokamai susipažinti adresu <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gvkostg/gesamt.pdf>.

Mokestis taikomas už Vokietijoje išduoto europinio sąskaitos blokavimo įsakymo įteikimą bankui, jeigu teismo antstolis turi jį įteikti Vokietijoje. Jeigu teismo antstolis sąskaitos blokavimo įsakymą įteikia asmeniškai, pagal KV GvKostG 100 punktą imamas 11 eurų mokestis, taip pat atlyginamos kelionės išlaidos, apskaičiuotos pagal teismo antstolio kelionės atstumą: 3,25 eurų už 10 km, 6,50 eurų už 10–20 km, 9,75 eurų už 20–30 km, 13 eurų už 30–40 km ir 16,25 eurų už daugiau kaip 40 km (KV GvKostG 711 punktas). Jeigu teismo antstolis įsakymą įteikia kitais būdais, imamas 3,30 eurų mokestis (KV GvKostG 101 punktas). Visos pašto išlaidos apskaičiuojamos už dokumentų įteikimą pasirašytinai (KV GvKostG 701 punktas). Vienkartinė suma, atitinkanti 20 proc. už kiekvieną užduotį taikomų mokesčių, mokama siekiant padengti visas kitas išlaidas grynaisiais pinigais, kurios yra ne mažesnės kaip 3,00 eurai ir ne didesnės kaip 10,00 eurų (KV GvKostG 716 punktas).

Ši nuostata atitinkamai taikoma tais atvejais, kai europinį sąskaitos blokavimo įsakymą Vokietijoje išdavęs teismas įteikia įsakymą skolininkui per teismo antstolį kreditoriaus iniciatyva.

vi) Europos nemokumo reglamentas (Reglamentas (ES) 2015/848)

Reikalavimas nemokumo byloje pagal Reglamento (ES) 2015/848 53 straipsnį pateikiamas nemokamai, jei reikalavimas pateikiamas per teismo nutartyje iškelti bylą nustatytą terminą Nemokumo kodekso (InsO) 28 straipsnyje nustatyta tvarka. Šis laikotarpis turi būti ne trumpesnis kaip dvi savaitės ir ne ilgesnis kaip trys mėnesiai. Pasibaigus šiam laikotarpiui reikalavimą vis dėlto galima pateikti, jei galutinis kreditorių susirinkimas dar neįvyko. Tačiau tokiais atvejais kreditorius turi padengti reikalavimo, pateikto pasibaigus terminui, tvarkymo išlaidas. Šioms išlaidoms padengti teismas taiko 22 eurų mokestį pagal KV GKG 2340 punktą. Mokestis nėra dalis būtinų teismo išlaidų nemokumo byloje, kurios padengiamos iš nemokaus skolininko turto pagal InsO 53 ir 54 straipsnius. Jį turi sumokėti kreditorius, kuris reikalavimą pateikė pasibaigus terminui ir dėl to atsirado papildomas su tvarkymu susijęs darbo krūvis (GKG 33 straipsnis, siejamas su InsO 177 straipsnio 1 dalies antru sakiniu).

vii) Europos paveldėjimo reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 650/2012)

Kai taikomos procedūros pagal Reglamentą Nr. 650/2012 (Europos paveldėjimo reglamentas), mokesčiai mokami vadovaujantis GNotKG.

Mokesčiai už prašymo išduoti Europos paveldėjimo pažymėjimą procedūrą nurodyti KV GNotKG 12210 punkte ir paskesniuose punktuose. Mokesčiams apskaičiuoti reikalinga sandorio vertė nustatoma pagal GNotKG 40 straipsnį ir paprastai atitinka palikimo vertę.

viii) Europos vykdomojo rašto reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 805/2004)

Prašymai išduoti pažymėjimą:

Vadovaujantis KV GKG 1513 punktu, už pažymėjimo išdavimą pagal Reglamento (EB) Nr. 805/2004 9 straipsnio 1 dalį, 24 straipsnio 1 dalį, 25 straipsnio 1 dalį ir 6 straipsnio 2 ir 3 dalis ir už pažymėjimo išdavimą pagal ZPO 1110 straipsnį taikomas 22 eurų mokestis.

Prašymai ištaisyti arba panaikinti pažymėjimą:

Už prašymų teikimo procedūras pagal Reglamento (EB) Nr. 805/2004 10 straipsnio 1 dalį žyminis mokestis netaikomas. Mokestis taikomas tik už apeliacinį skundą ir tik tuo atveju, jei skundas atmetamas. Tokiu atveju pagal KV GKG 1523 punktą mokestis yra 66 eurai.

Prašymai pagal Reglamento (EB) Nr. 805/2004 21 ir 23 straipsnius, ZPO 1084 straipsnį:

Mokestis už procedūras, susijusias su prašymais nutraukti, sustabdyti, apriboti vykdymą arba atsisakyti vykdyti pagal ZPO 1084 straipsnį, yra 33 eurai (KV GKG 2119 punktas).

ix) Reglamentas „Briuselis Ia“ (Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012)

Pažymėjimų išdavimas pagal ZPO 1110 straipsnį (Reglamento 53 ir 60 straipsniai):

Vadovaujantis KV GKG 1513 ir KV GNotKG 23805 punktais, už pažymėjimų išdavimą pagal ZPO 1110 straipsnį imamas 22 eurų mokestis.

Atsisakymas pripažinti pagal ZPO 1115 straipsnį (reglamento 45 ir 47 straipsniai):

Mokestis už procedūrą, susijusią su prašymais atsisakyti pripažinti, yra 264 eurai (GKG 1510 KV punktas).

5. Elektroniniai mokėjimo būdai

Visus teismų taikomus mokesčius galima sumokėti SEPA banko pavedimu. Šiuo tikslu kiekvieno teismo kasa turi tam skirtą banko sąskaitą.

6. Pranešimas apie išankstinį decentralizuotos IT sistemos naudojimą

Neplanuojama anksčiau pasinaudoti decentralizuota IT sistema.

7. Pranešimas apie išankstinį vaizdo konferencijų technologijos naudojimą civilinėse ir komercinėse bylose

Vokietijos Federacinė Respublika Skaitmenizacijos reglamento 5 straipsnį taikys nuo 2024 m. spalio 1 d.

8. Pranešimas apie išankstinį vaizdo konferencijų technologijų naudojimą baudžiamosiose bylose

Neplanuojama anksčiau naudotis vaizdo konferencijų technologija baudžiamosiose bylose.

■ Paskutinis naujinimas: 14/04/2026

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.